

Protestants Christelijke Ouderen Bond
Afdeling Groningen

maart 2024

*Kom naar het levend water,
kom naar de bron:
leer valse schijn verlaten
en keer je om.*

*Ik ben het levend water,
ik ben de bron:
leer je op mij verlaten
en zie niet om!*

*Wie zoekt om God te eren,
Hart van bestaan
zal in mijn daden lezen
de Ene Naam.*

*Wie aarde gaat bewerken
leert met geduld
de groeikracht op te merken
die haar vervult.*

*Leven wordt je gegeven,
Adem en Geest;
dood zul je niet meer vrezen,
zowaar ik leef.*

Henk Jongerius (Lied 75 uit *Voor onderweg, 101*
schriftliederen. Gooi en Sticht, 2005)

Programma 1e helft 2024 PCOB

Het programma voor de ledenmiddagen in 2024 zal vooral in het teken van gezond en vitaal ouder worden staan.

Woensdag 13 maart 2024

Algemene Leden Vergadering

De ALV van 13 maart vindt plaats in de Mennozaal van de Doopsgezinde Gemeente aan de Oude Boteringstraat 33, Groningen

Aanvang: **14:30** uur

Entree € 2,00 (2x koffie en/of thee)

Voor info Sylvia Oosterhuis 050-3643620

Woensdag 10 april 2024

Spreker : Ger Brink

Onderwerp: de steenuil

Deze lezing vindt plaats in de :
**Mennozaal van de Doopsgezinde Gemeente aan de
Boteringstraat 33 te Groningen**

Aanvang: **14:30** uur

Entree € 2,00 (2x koffie en/of thee)

Voor info Sylvia Oosterhuis 050-3643620

Van de ledenadministratie

Overleden:

Mw. G. Wiegman-Oudekerk
Mw. J.A. Wilbrink-Kijne

Goudlaan 479
Helperpark 260 -7

Hetzij wij leven, hetzij wij sterven, wij zijn des Heren

Voor ledenadministratie: secretariaat PCOB afd. Groningen.
 groningen@pcob50plus.nl

Voor vragen m.b.t. Magazine/Nieuwsbrief kunt u contact opnemen met:

Bezorging

C.A. Verdam, Multatulistraat 3, 9721 NE Groningen
Tel. 050-5271493 email: mattyandries.verdam@gmail.com

Samenstelling

A.F. Horenberg, Berkenlaan 162, 9741 JT Groningen
Tel. 050-5717800 email: groningen@pcob50plus.nl

Het volgende nummer verschijnt 24 april 2024
Graag kopij inleveren uiterlijk: **15 april 2024**
 groningen@pcob50plus.nl of **Berkenlaan 162**

Ledenmiddag in april

Op 10 april vindt er weer een ledenmiddag met een lezing plaats. We hebben Ger Brink, een enthousiaste natuurliefhebber uit Eelde bereid gevonden om ons die middag iets te vertellen over **steenuilen**. Ik weet dat hij daar heel boeiend over kan praten en ik denk dat we een heel gezellige middag tegemoet gaan.

Van de steenuil heeft Ger Brink een uitgebreide observatie gedaan, maar één van de vogels die hij ook noemt is de slechtvalk. Op de website van Natuurmonumenten stond het interessante verhaal dat ik hieronder heb overgenomen.

Sylvia Oosterhuis

Slechtvalk

Het vrouwtje van de slechtvalk is met haar 1100 gram een stuk groter dan het mannetje met zijn gewicht van 750 gram.

Dit maakt dat het vrouwtje op andere, grotere prooien jaagt dan de man. Maar altijd zijn het vogels op het menu, bij hen beide. Vandaar hun snelle duikvlucht, zo zijn ze hun prooien te slim af. Naast eenden als wintertaling en smient staat een breed scala aan steltlopers en lijsters op het menu. In een stadsomgeving komen daar ook nog eens flink wat duiven bij, zowel sierduiven, postduiven als verwilderde duiven.

Broeden

De slechtvalk bouwt nooit zelf een nest. Hij broedt op richels en kliffen, maar bij gebrek aan dit soort plekken in ons land helpen wij mensen een handje. Zo worden er speciale nestkasten geplaatst in hoge gebouwen. Ook pikt de slechtvalk wel eens een nest in van zwarte kraaien, bijvoorbeeld in hoogspanningsmasten. Broeden op de grond komt ook voor, maar dan altijd in afgesloten of weinig betreden terreinen als duinen en kwelders. Het broeden gebeurt van februari tot april. Het vrouwtje legt 2 tot 4 eieren, die na een maand uitkomen. Zo'n 40 dagen na het uitkomen zijn de jongen vliegvlug, dan verlaten ze het nest. Nog twee maanden blijven de jongen onder de hoede van de ouders, waarna ze op eigen benen staan.

Jagen op topsnelheid

Man en vrouw slechtvalk zijn een uitstekend jacht duo, zowel in de winter als in de broedperiode jagen ze vaak samen. De een zorgt voor paniek in een groep overvliegende steltlopers of zangvogels, terwijl de ander in de chaos die ene kanoet weet te grijpen.

De slechtvalk is de snelst vliegende vogel met een snelheid van 349 km/u in een duikvlucht van 45 graden. Inmiddels zijn er metingen gedaan bij een afgerichte slechtvalk die wijzen op een nog hogere duik-snelheid, namelijk 389 km/u. Hiermee is de slechtvalk ook het snelste dier ter wereld. In de neusgaten van een slechtvalk zit een soort knobbelte die moet voorkomen dat een slechtvalk tijdens topsnelheid niet kan ademen.

Hoe beschermen wij de slechtvalk?

Boswachter Warner Reinink van Natuurmonumenten werkt in De Onlanden en ziet daar geregeld de slechtvalk jagen. ‘De slechtvalk is een prachtige snelle jager, die de laatste decennia toeneemt. We zien hem ook in De Onlanden, wat een perfect jachtgebied voor deze vogeljager is. Al zeven jaar lang broedt een paartje hier vlak-

bij, in een nestkast aan het Gasuniegebouw in Groningen. En dat is niet het enige paartje in de buurt, er broeden meer inmiddels.

Voor de slechtvalk verrichten wij geen speciale beschermingsmaatregelen, maar de soort profiteert natuurlijk wel van het succes van de Onlanden, er is veel voedsel te halen. Als boswachter van dit nog relatief jonge natuurgebied blijf ik me verbazen over de rijkdom in De Onlanden. Zo dicht bij de stad Groningen kun je hier genieten van niet alleen de slechtvalk, maar ook zeearend, kiekendieven en tal van zang- en rietvogels.’

Bron: <https://www.natuurmonumenten.nl/dieren/vogels/slechtvalk>

Een overpeinzing van dr. Mirella Klomp, liturgiewetenschapper: Terugkeer van de vastentijd

De hernieuwde aandacht voor vasten hangt samen met tenminste twee dingen: veranderingen in onze cultuur en veranderingen in onze kijk op wat geloof is in die cultuur. In onze samenleving is veel aandacht voor voedsel, onder andere in relatie tot onze gezondheid. In het streven naar ‘gezonde voeding’ en/of een gezond gewicht zijn diëten, vasten en kuren vandaag de dag geregelder praktijken dan in voorbije eeuwen. Het tijdelijk of permanent laten staan van (bepaalde soorten) voedingsproducten is voor veel mensen niets nieuws. Dat kan ook het vasten om religieuze redenen ‘gewoner’ maken.

Als het gaat om onze kijk op geloof dan is er sinds enkele decennia in de liturgiewetenschap, en meer recent ook breder in de theologie, systematisch meer aandacht voor rituele praktijken. In een cultuur die sterk gericht is op ervaring, beleving en emotie, ontstaat (weer/meer) ruimte voor de opvatting dat christelijk geloof niet alleen of vooral een zaak is van het hoofd, maar (ook) een heel lichamelijk gebeuren. Dat soort aandacht heeft ook altijd zijn uitwerking op de praktijken van mensen zelf en zo is er voor protestanten nieuwe ruimte ontstaan voor rituelen, het aanhaken bij oude tradities en het in grote vrijheid zelf modelleren daarvan. Daardoor is het frame “vasten-is-voor-katholieken” wat naar de achtergrond verdwenen en zien we in protestantse kringen een terugkeer van het vasten

Uitstellen van de ontvangst van goede gaven

Eten is ‘een ding’ in de christelijke godsdienst. Onze omgang met voedsel en onze maaltijdgebruiken weerspiegelen hoe we als mensen omgaan met elkaar en met God. De Schriften staan vol verhalen van eetbaar en niet-eetbaar voedsel, van maaltijden die gedeeld worden, van gasten en gastgevers, van tafelrituelen en tafelgesprekken. Vaak willen die verhalen uitdrukken hoe God zelf in dat voedsel en die maaltijden op ons toe komt en bij ons wil zijn – het avondmaal is daarvan bij uitstek een voorbeeld. Afzien van eten en drinken, en in het verlengde daarvan ook van andere dingen die we als vanzelfsprekend beschouwen, is daarmee ook ‘een ding’. Maar wat is daar de zin van?

Voor een protestants perspectief op de zin van vasten neem ik mijn vertrekpunt bij Maarten Luther. In zijn Kleine Catechismus werpt hij een interessant licht op de maaltijd wanneer hij het volgende gebed voorstelt als onderdeel van de tafelzegen in huiselijke kring en zoals nog steeds in vele gezinnen wordt gebeden: “Heer God, hemelse Vader, zegen ons en deze uwe gaven die wij uit uw milde goedheid ontvangen. Door Jezus Christus, onze Heer. Amen.”

Luther laat zien dat de gehele maaltijd een gave is die wij van God ontvangen en dat we “uwe gaven” we niet te smal moeten opvatten. Het zijn niet alleen de salade en de pan met pasta of de schaal met dampende aardappels die klaarstaan op de tafel. Maar ook vallen onder die gaven de inspanningen van de kok die de maaltijd heeft bereid en de arbeid op het veld en in de fabriek die eraan vooraf ging.

En ook de verbondenheid met eventuele tafelgenoten en alle mensen die eten is een gave.

Anders gezegd: aan tafel wordt voedsel aan ons en worden wij aan elkaar gegeven als geschenk van de goede God die daarin zelf met ons wil zijn. Aardse goederen als gaven van God beschouwen is heel Bijbels. In dat spoor zijn genieten van een tv-serie, van de contacten en gedachtewisselingen die sociale media je bieden, van de intieme gemeenschap met een ander mens, ook goede gaven van God.

De valkuil is nu te denken dat de vastentijd geen gave is. Maar zoals eten een gave is, is niet-eten dat ook. Vasten is de herontdekking van eten als gave, als iets ‘niet-vanzelfsprekends’, door het ontvangen van die gave uit te stellen. Vasten is de gave van de voorbereiding op het feest van de opstanding, die wij in ontvangst nemen door ons – vanuit de vrijheid waarin God ons gesteld heeft – veertig dagen te onderwerpen aan het ‘afzien van...’.

Telkens wanneer je normaal gesproken bij de koffie de koektrommel zou openen maar die nu dicht laat, breng je je de komst van dat grote feest te binnen. Door te vasten worden we onderdeel van de wereldwijde gemeenschap van mensen die door te vasten heel lichamelijk ruimte maken voor God in hun leven en zich bewust voorbereiden op het feest van God die zichzelf steeds opnieuw aan wil schenken.

Vasten én bidden

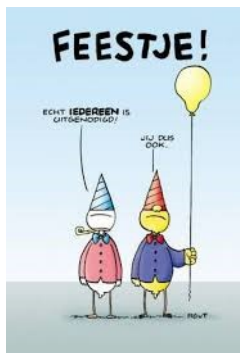
Vasten schept ruimte voor verlangen naar het grote feest. In de ruimte van dat verlangen kan gebed opkomen en tijd en aandacht voor de naaste. Verschillende Bijbelse verhalen vermelden al het samengaan van vasten en bidden. In dat spoor viereen veel kerken in de veertigdagentijd doordeweeks (want zondag is een feestdag, geen vastendag!) extra vespers of andere vormen van getijdengebed.

Dat bidden kan ook persoonlijk en op eenvoudige manieren vormgegeven worden: door het gebruik van veertigdagenkalenders, meditatieve boekjes – er is allerlei materiaal in omloop dat in de vastentijd kan helpen de aandacht te richten op God en elkaar. Het verlangen en de ruimte die door vasten ontstaat, wil worden gekoesterd als een gave van God zelf.

Overgenomen uit de digitale Petrus nieuwsbrief van 2 maart jl.

Verjaardagen april 2024

<u>Naam</u>	<u>Datum</u>
Mw. G.W. van Hof-Stam	4 april
Dhr. J.J. Tilstra	4 april
Mw. S. Witterholt-Wierstra	6 april
Mw. M. Overbeek-Nieland	7 april
Dhr. H.A. van Houte	8 april
Dhr. S. Middel	14 april
Mw. H. Koning - Leemhuis	15 april
Dhr. D. Leemhuis	15 april
Mw. A.M. Schipaanboord-Karman	15 april
Mw. A.J.J. de Vries	15 april
Mw. J. Huisinga	17 april
Mw. A. Pronk - Epema	18 april
Mw. J.A. Toornstra - Bakker	22 april
Mw. M.N. Schuhmacher-Grijs	24 april
Mw. B.C. Vogd-Hein	24 april
Mw. M.J.J. Bierling - Volten	25 april
Mw. J. Duursma	25 april
Dhr. J.K. Meesters	25 april
Dhr. J.F. Jellema	26 april
Mw. I. Medema - Zijlstra	26 april
Dhr. E.E. Medema	27 april

Het Genesis Dieet (128) (mrt. -'24) (herh. 32, 33)

Dr. Gordon Tessler heeft veel onderzoek gedaan naar Gods instructies over onze voeding, en beschrijft de resultaten hiervan in zijn boek: “Het Genesis Dieet”.

Het is de rode draad van deze artikelenserie, beginnende bij Genesis 1:29.

Eet geen bloed!

In Deuteronomium 12: 23 – 25 lezen wij het volgende:

*“Maar wees er wel op bedacht dat u zich van het bloed onthoudt; want bloed is **leven**; vlees met leven erin mag u **niet** eten! Nogmaals, onthoud u van bloed, laat het als water op de grond weglopen. Als u dit ter harte neemt, zal het u, en uw nageslacht, goed gaan, want dan doet u wat goed is in de ogen van de Heer!”* Omdat de ziel (het leven) van het dier in het bloed zit, **“Want het bloed is de levenskracht van een levend wezen”** (Leviticus 17:11),

Drinken van bloed is natuurlijk uit de boze, evenals het eten van bloedworst! Rauwe biefstukken en rosbief zijn overduidelijke bronnen van bloed en wij vinden die **“smakelijke(!) sappen”** heerlijk.

Hoe raken wij het bloed kwijt van *reine* dieren die wij willen eten?

De enige manier om juist te slachten en het bloed weg te laten vloeien, is de koosjere methode. Alle andere manieren komen overeen met wurging. Gevolgen van het eten van bloed zijn pijn, onwel zijn, ziektes en zelfs de dood!

In Het Genesis Dieet, hebben wij gezien dat God wil dat wij heilig zijn, omdat Hij heilig is. (Leviticus 11:44a). **Voeding** is slechts één van de vele aspecten van een heilig leven waarvoor God ons specifieke voorschriften heeft gegeven. De wereld aanbidt afgoden, en voedsel is één van die afgoden. De Here vraagt ons te stoppen met onheilig leven en ons te houden aan zijn standaard voor heiligheid.

*Onze God draagt ons op, in Leviticus 11:47 “Er moet onderscheid worden gemaakt tussen wat **rein-** en wat **onrein** is, en tussen dieren die wel en dieren die niet gegeten mogen worden”.*

Één van de manieren waarop God zijn liefde aan ons laat zien, is door zijn **geboden**. Één van de manieren waarop wij onze liefde voor Hem kunnen tonen, is door ons aan zijn **geboden te houden**.

*De Bijbel vertelt ons in 1. Johannes 5:3 : “Want God liefhebben houdt in dat we ons aan zijn geboden houden. **Zijn geboden zijn geen zware last!**”*

Deze afleveringen zijn, met schriftelijke toestemming van de uitgever, bewerkt en samengesteld door:

Arend Schoenmaker

Kort verslag van de PCOB-ledenmiddag in de Emmaüskerk op woensdag 14 februari 2024

De voorzitter, Sylvia Oosterhuis, heet iedereen van harte welkom. In haar openingswoord vertelt ze over professor Michaël Steehouder die op 10 februari voorging in een bijeenkomst van de Stichting Liedvieringen Groningen*. Het thema die zondag was ‘nieuwe woorden voor een oud verhaal’. Dat was voor de voorzitter aanleiding om nog eens het boek van de Noorse schrijver Karl Ove Knausgård *Engelen vallen langzaam* erbij te pakken om hier vanmiddag een passage uit voor te lezen over het verhaal van Lot. Iedereen kent het verhaal van Lot, maar in dit boek wordt zijn verhaal op een andere manier belicht en het is interessant om te vernemen hoe Knausgård probeert de verhouding tussen wetenschap en godsdienst te ontdekken aan de hand van bijbelfragmenten. Daarna gaat de voorzitter ons voor in gebed. Voordat Sylvia de spreker introduceert, wil ze in deze tijd van steeds meer toenemend geweld en conflicten in de wereld met ons stilstaan bij vrede en leest ze het volgende gedicht van een onbekende auteur voor.

*Vrede, een kostbaar ideaal,
een droom van stilte, zonder kabaal.
Maar de wereld, oh, zo grillig en wreed,
verandert vaak, zoals de wind die draait en zweet.
Soms lijkt vrede eeuwig, als een zachte zucht,
een moment van rust, een tijdelijke vlucht.*

*Maar dan komt de storm, de donder en het geweld,
en vrede lijkt ver weg, als een vergeten held.
Toch blijven we hopen, met een har vol verlangen,
dat vrede ooit zal zegevieren, zonder te vervangen.
Want diep van binnen weten we, hoe kort het ook mag zijn,
dat vrede ons verbindt, als een kostbaar refrein.*

*Dus laten we streven, met liefde en met kracht,
naar een wereld waar vrede heerst, dag en nacht.
Want al lijkt het soms verloren, als een oude melodie,
vrede is een droom die we koesteren, voor altijd en in harmonie.*

Tot hier het verslag tot stand gekomen door de medewerking van Sylvia.

De spreker deze middag is Mathieu de Greef die als bewegingswetenschapper werkzaam is. Hij is gespecialiseerd in het stimuleren van lichamelijke activiteit van ouderen en mensen met een chronische aandoeningen. Als lector ouderenzorg (verbonden aan de Hanzehogeschool) concentreert zijn onderzoek zich op de effecten van lichamelijke activiteit op het verouderingsproces, en in het bijzonder op de kwetsbaarheid van het ouder wordende lichaam, en het ziektebeloop bij chronische aandoeningen. Aan de hand van een PowerPoint presentatie ziet De Greef kans om onze zeer ingewikkeld samengestelde hersenen door laagdrempelig en begrijpelijke taalgebruik te duiden. Het onderwerp is: “Bewegen en vitaal ouder te worden”. Het is uw verslaggever niet mogelijk om een natuurgetrouw verslag te maken, ondanks de uitgereikte sheets. Aangezien hij niet verder dan halverwege zijn sheets komt, belooft Mathieu de Greef om nog een keer terug te komen om zijn verhaal af te maken. Voor deel 2, laten we maar zeggen. Kom dan maar om uit zijn eigen mond te horen hoe het komt dat “ouderdom met gebreken komt”. Toch wil ik jullie een paar kapstokpunten niet onthouden.

- 1^e. Veroudering vermindert de vitaliteit. De oorzaken hiervan afname van reserves, toename van slijtage en chronische aandoeningen.
- 2^e. Afname van vitaliteit kenmerkt zich door afname fysieke fitheid en cognitieve functies. Ook afname van weerstand en vermindering van slaap spelen een rol.

Alles heeft te maken met het afbreken van de hersencellen bij het klimmen van de jaren. Veroudering kunnen wij niet tegen gaan. Het is een natuurlijk proces. Maar... bewegen, en in het bijzonder lopen, maakt nieuwe cellen aan. Als je geen 10.000 meter meer kunt lopen, doe dan maar 1000 meter. Als dat ook niet lukt dan maar 100 meter. Maar blijf lopen zolang het kan. En eet gezond. Jullie huisarts en fysiotherapeut willen jullie vast wel een zetje in de goede richting geven.

Na dit boeiende betoog bedankt de voorzitter de spreker. Dit wordt door een spontaan applaus vanuit de zaal onderstreept.

Sylvia sluit deze ledenmiddag af met gebed en wenst ons allen wel thuis!

*De volgende ledenmiddag is op 13 maart 2024 en wordt gehouden in de **Mennozaal** van de **Doopsgezinde kerk**.*

Persoonlijke noot:

Wat mij bezig blijft houden is dat ik steeds meer verwonderd ben over wat en hoe onze Schepper ons heeft geschapen. Dit is uniek en geen techniek en chemie en geen werknemer of professor kan Hem

overtreffen. En deze Schepper mogen wij Abba, Vader noemen door onze Here Jezus. Om stil van te worden.

Bert M. Tobi

**De Stichting Liedvieringen Groningen komt iedere tweede zondag van de maand van 10 tot 11 uur bijeen in het gebouw van het Apostolisch Genootschap in Groningen. De stichting wordt financieel ondersteunt door donaties en een subsidie van het Herman Verbeek Fonds. Daarmee wordt zij in staat gesteld om boeiende mensen, zoals Michaël Steehouder, Chris Fictoor, Klaas Oosterhuis e.a. te vragen om voor te gaan in een bijeenkomst. Deze bijeenkomsten staan open voor alle belangstellenden.*

geen Schepping	—————>	geen Woord van God
geen Woord van God	—————>	geen Jezus Christus
geen Jezus Christus	—————>	geen Verlossing
geen Verlossing	—————>	geen Opstanding
geen Opstanding	—————>	geen hoop voor de toekomst

Ingezonden door: mw. S. Witterholt-Wierstra

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING DE MEERWAARDE

Alleen begrafenissen / geen crematies

Uw uitvaartbegeleider vanaf
het overlijden van uw dierbare!

Douwe Jan Moesker

Het verzorgingsgebied is Groningen, Drenthe en op verzoek elders.

Belangrijk: Wij verzorgen de begrafenis ongeacht waar u verzekerd bent!

Maak vrijblijvend een afspraak voor o.a. het laatste wensenformulier

Nu regelen geeft rust!

www.de-meerwaarde.nl
uitvaart@de-meerwaarde.nl

Melden bij overlijden 06-54248024 | 24h

Jongeren hebben graag contant geld in hun portemonnee, DNB verrast

Peet Vogels 21-02-24

Dat menig oudere nog gehecht is aan contant geld, is allang bekend. Maar ook thuiswonende jongeren blijken graag munten en biljetten in de portemonnee te hebben.

Dat blijkt uit een onderzoek van De Nederlandse Bank (DNB) naar het gebruik van contant geld. „Het was voor ons een verrassing”, zegt Jelmer Reijerink, econoom bij DNB. „Je zou denken dat jongeren die alleen maar op hun telefoon zitten ook alleen maar met hun telefoon betalen.”

Maar de praktijk is anders, blijkt uit het onderzoek van DNB. Een kwart van de uitgaven doen jongeren contant. Een reden kan zijn dat ouders jongeren nog vaak contant zakgeld geven. Daarnaast doen jongeren vooral kleine uitgaven, zoals aan een blikje frisdrank. „Een blikje frisdrank reken je iets gemakkelijker contant af dan een koelkast”, geeft Reijerink als voorbeeld.

Steeds minder contant

Het gebruik van contant geld neemt al jaren af. Vooral internetbankieren groeit hard. In Nederland wordt nog zo'n 15 procent van alle transacties met contant geld gedaan. Tien jaar geleden was dat nog 57 procent. In geld uitgedrukt is 20 procent van alle betalingen contant.

Naast jongeren zijn ook ouderen standvastig in het contant betalen. Zij zijn van oudsher gewend om met contant geld te betalen. En aan die gewoonte houden ze vast. Daarnaast betalen stedelingen met een beperkt budget vaker dan gemiddeld contant. Een mogelijke verklaring is dat mensen zo gemakkelijker kunnen budgetteren. Contant geld is tastbaar en je kunt niet meer uitgeven dan je hebt.

Aan de andere kant staan gezinnen met middeninkomens en hogeropgeleide stedelingen. Beide groepen maken juist steeds minder gebruik van contant geld. Respectievelijk 14 en 10 procent van hun aankopen rekenen zij nog contant af.

Bron: <https://www.ad.nl/economie/>

Hoe het schaap de hond bij de mens bracht

Een kleine geschiedenis van de wereld aan de hand van schapen Honden en herders

De trouwste vriend van de mens – de hond – hebben we waarschijnlijk aan schapen te danken. Hoewel experts nog altijd niet hebben kunnen achterhalen wanneer wolven zich voor het eerst op hun buik lieten kriebelen, wijst alles erop dat de ontwikkeling van de schapenhouderij en de noodzaak voor de hulp van honden hand in hand gingen.

De vroege gedomesticeerde honden sliepen niet rustig op de bank of gingen af en toe met het baasje mee uit wandelen. Nee, ze moesten aanvankelijk een ongemakkelijke wapenstilstand met hun menselijke metgezellen hebben gehad; sommige van deze honden moeten voor de jacht zijn gebruikt, andere voor het bewaken van nederzettingen. Sommige honden werden gebruikt als mobiele afvalverwerkers, die allerlei etensresten in en rond het kamp opruimden, terwijl andere werden ingezet bij conflicten en in hondengevechten. Ook was het niet ongebruikelijk dat honden werden gegeten; in overblijfselen uit de ijzertijd zijn aanwijzingen gevonden dat het vlees van volwassen honden en de kopjes van zowel puppy's als volgroeide honden werden gegrild of geroosterd.

Uit opgravingen blijkt dat gedomesticeerde honden voor het eerst tussen de 20.000 en 12.000 jaar geleden opduiken. Tussen de 10.000 en

6000 jaar geleden beginnen er hondenrassen van verschillende typen en grootten te ontstaan, waaronder ook kleine rassen en nieuwe vachtkleuren. Maar vooral honden die voor twee specifieke doelen werden gefokt, bleken onze voorouders goed van pas te komen: herdershonden en waakhonden voor het vee. Waakhonden waren de zware jongens van de hondenwereld. Een van de beroemd-

ste was de molosser, een beest dat het goed deed bij de oude Assyriërs en Grieken, en een van de allereerste rassen die specifiek als waakhond voor schaapskuddes worden vermeld. In de vierde eeuw v.Chr. steekt Aristoteles in zijn *De generatione animalium* (Over het ontstaan der dieren) de loftrumpet over deze honden:

De honden van het ras Molossus die bijvoorbeeld op de jacht worden gebruikt, lijken veel op de honden die elders worden

ingezet, maar de schapenhonden van dit ras zijn wat betreft omvang en de moed waarmee ze aanvallen van wilde dieren afwezen, superieur aan andere rassen. Honden die uit een kruising van deze twee soorten worden geboren zijn buitengewoon van wege hun moed en hun gehardheid in het werk.

Dit waren grote, vervaarlijke honden, vaak met een witte vacht zodat de herder ze ook in de schemering kon ontwaren en in de verte van wilde dieren kon onderscheiden. Waakhonden die Romeinse veekuddes bewaakten, droegen spectaculaire halsbanden met scherpe punten, iets wat tegenwoordig niet zou misstaan rond de hals van Gnasher, de hond van Dennis the Menace uit het jeugdblad *The Beano*; deze halsbanden waren zeker niet voor de show, maar een extra verdedigingsmechanisme als het aankwam op directe gevechten met wolven en andere roofdieren, die zich vaak op de hals van hun tegenstander stortten.

Niet iedereen had zulke krachtpatsers nodig. In deze tijd bezaten de meeste mensen niet meer dan een paar schapen, ze leefden van een mix van kleinschalige akkerbouw en veeteelt. Grote honden als de molosser zouden veel te veel eetlust hebben gehad, waardoor de meeste huishoudens zich deze honden niet konden veroorloven. Honden voor het bewaken van vee waren alleen maar nodig in het geval dat er sprake was van grootschalige veetrek of nomadische schapenhouderij en van een reële bedreiging door roofdieren als beren, wolven, leeuwen, luipaarden en cheeta's, afhankelijk van de regio.

In de weinige delen van de wereld waar grote roofdieren het ook nu nog op veedieren hebben gemunt, moeten herders vaak waakhonden voor hun vee inzetten. Zo wordt in Mongolië de *bankhar* (de Tibetaanse mastiff) gebruikt om kuddes schapen en ander vee te beschermen tegen de laatste sneeuwluipaarden en wolven die nog in het wild leven. In Engeland daarentegen waren grotere roofdiersoorten door de aanhoudende en rücksichtslose jacht stuk voor stuk verdwenen; tegen het einde van de Romeinse tijd was de lynx er niet meer, terwijl de bruine beer vóór de verovering van de Normandiërs in 1066 was uitgeroeid; en ook de wolf was rond 1500 vrijwel geheel verdwenen. In 1570 schreef de arts John Caius (een van de oprichters van *Gonville and Caius College*, Cambridge):

‘Onze herdershond is geenszins reusachtig, stevig en groot, maar van een gemiddelde statuur en lichaamsbouw, aangezien hij niet heeft te kampen met de bloeddorstige wolf, die er in Engeland niet meer is.’

Hoewel de taakomschrijving van een hond die het vee moest bewaken kan worden samengevat als ‘de dodelijke metgezel van de herder’, had de herdershond ook een ander stel vaardigheden nodig. In plaats van de kudde te verdedigen, moest de herdershond de schapen in een bepaalde richting drijven, door te blaffen, een bepaalde houding aan te nemen en de dieren soms met zijn snuit een zetje te geven. En anders dan die van de waakhonden is de geschiedenis van de herdershond enigszins raadselachtig.

Interessant is dat hoewel de waakhond de meer geduchte van de beide hondentypes is, het de herdershond is die meer op kenmerken van zijn voorouder, de wolf, werd gefokt. Bij waakhonden verdween het instinct om de schapen zelf te verscheuren door middel van gerichte selectie, maar de herder moest zijn hond ertoe bewegen zijn natuurlijke jachtinstinct in te zetten, door sommige dieren af te zonderen van de kudde of een kudde juist bijeen te drijven. Opmerkelijk is dat de ontwikkeling van de herdershond waarschijnlijk veel later heeft plaatsgevonden dan die van de waakhond. Al in de eerste eeuw n. Chr. worden ‘schaapshonden’ vermeld in het werk *De Re Rustica* van de Romeinse schrijver Columella, zij het dat we deze honden tegenwoordig niet als herdershonden zouden herkennen. Het waren namelijk honden die werden gebruikt om op wolven te jagen of andere roofdieren te achtervolgen die schapen hadden gegrepen. Deze honden werden gefokt tot lange, tengere, snelle en krachtige beesten, waarin ze dus weinig leken op de goed afgerichte en gehoorzame herdershond die we vandaag de dag kennen. Columella stelt overigens wel als eerste het idee voor om honden een korte naam te geven, zodat ze snel reageren op de bevelen van de eigenaar; zijn favoriete namen zijn Ferox (‘Woest’), Celer (‘Snel’), Lupa (‘Wolf’) en Tigris (‘Tijger’). Het is geen toeval dat een van ’s werelds oudste en bekendste hondennamen – Fido – uit het Latijn vertaald kan worden als ‘Trouw’ of ‘Betrouwbaar’.

Hoewel niemand weet wie de eerste echte schaapherdershond heeft ‘uitgevonden’, zijn er meer dan genoeg kandidaten die in aanmerking komen als vroege herdershonden, en die zijn allemaal onafhankelijk van elkaar op diverse plekken in de wereld opgedoken. Zo hebben de Tibetaanse terriër en de Hongaarse puli waarschijnlijk een gemeenschappelijke voorouder: een kleine herdershond die ergens in de

negende eeuw n.Chr. voor het eerst werd gefokt door het volk van de Koemanen in het westen van China. Ook de Vikingen hadden hun eigen versie van de schaapherdershond: de Noorse buhund is een van de oudste noordse hondenrassen en de naam ervan betekent zoveel als ‘huthond’. De oorsprong van dit ras ligt te ver in het verleden om goed achterhaald te kunnen worden, maar tegen de negende eeuw hadden de Vikingen hun Noorse buhund geïntroduceerd in IJsland, op de Shetland-eilanden en in Groenland, waar afstammelingen van dit ras nog altijd rondlopen. Uit genetisch onderzoek is gebleken dat de Duitse herder, de Picardische herdershond uit Frankrijk en vijf Italiaanse herdershondenrassen, waaronder de *cane da pastore di Oropa* en de *cane toccatore*, allemaal dezelfde afstamming hebben.

Het is moeilijk te achterhalen wat deze vroegste schaapherdershonden eigenlijk deden. Het woord ‘*toccatore*’ (Italiaans voor ‘aanraker’) is een aanwijzing, evenals een andere naam voor hetzelfde ras: ‘*paratore*’ betekent in alledaags Latijn ‘voorwaarts duwen’. Maar geschriften over herdershonden uit de vroege middeleeuwen duiden erop dat de relatie tussen de herdershond en de herder mogelijk niet altijd zo hecht was als we bij latere rassen zien. In 1379 schreef de Fransman Jean de Brie in zijn werk *Le bon berger* (‘De goede herder’) – een van de eerste ‘handleidingen’ op dit gebied – dat een herdershond getraind moest worden om schapen alleen bij de oren vast te grijpen. Ook werd de hond geleerd om zijn baas te volgen door de kaken en voorpoten van het dier in te smeren met varkensreuzel.

In de achttiende eeuw was de waarde van een goed afgerichte herdershond inmiddels duidelijk geworden, iets wat in de handboeken uit die tijd wordt weerspiegeld; de achttiende-eeuwse boer en agrarisch publicist William Ellis was vooral ingenomen met één bijzonder gehoorzame en intelligente schaapherdershond:

‘Deze hond is zó goed afgericht dat hij er met woordelijke bevelen toe gebracht kan worden om vóór een kudde te gaan staan, eromheen te lopen, er langs zij van te komen of erachter te lopen, en dat telkens met de vereiste afstand of nabijheid.’

Volgens Ellis was ‘deze schaapherder zijn hond zó genegen dat men hem heeft zien huilen als iemand zijn dier hard sloeg’.

Boek: *Een kleine geschiedenis van de wereld aan de hand van schapen* – Sally Coulthard

Bron: <https://historiek.net/hoe-het-schaap-de-hond-bij-de-mens-bracht/144056/>

Vastentijd

Deze nieuwsbrief wordt samengesteld in de eerste week van maart, ongeveer halverwege de Veertigdagentijd of de vastentijd. **Tot aan Pasen vasten veel mensen van maandag tot zaterdag van voedsel of andere ‘pleziertjes’.** Het is een beproefde manier om stil te staan bij het lijden en sterven van Jezus Christus en je voor te bereiden op het feest van de opstanding. **Ze zien af van aardse zaken om zo ruimte te maken voor hemelse zaken.**

De vastentijd begint op een woensdag, die Aswoensdag wordt genoemd. Dat ‘as’ komt van een katholieke gewoonte: de priester strijkt dan met as een kruisje op je voorhoofd.

De laatste week van de lijdenstijd is het hoogtepunt: deze heet de Goede Week. Dit jaar is die week van 25 t/m 31 maart. In veel kerken is dan elke dag een bijeenkomst, op z’n minst op de vrijdagavond en de zondagochtend. De laatste dagen van deze week zijn het belangrijkste. De donderdag is Witte Donderdag, waarop Jezus’ laatste maaltijd wordt herdacht. De vrijdag heet Goede Vrijdag waarin Jezus’ kruisiging centraal staat. De zaterdag wordt Stille Zaterdag genoemd, omdat die dag Jezus gestorven is. De zondag is van deze dagen de laatste en de allerbelangrijkste: dit is Pasen, de dag dat Jezus uit de dood is opgestaan.

Eigenlijk zijn het 46 dagen, omdat de zondagen niet mee worden geteld: de zondag is namelijk een feestdag en dan hoef je niet te vasten. Veertig is gekozen omdat het in de Bijbel een belangrijk getal is: het staat voor ‘een volle generatie’. Veel vrouwen kunnen na hun veertigste namelijk meestal geen kinderen meer krijgen. Dan begint er dus symbolisch een nieuwe generatie. Ook waren in die tijd veel ouders rond de veertig als hun oudste kinderen het huis uit gingen. In de Bijbel komt het getal veertig regelmatig terug.

Noach wachtte bijvoorbeeld veertig dagen voordat hij uit zijn boot stapte.

Mozes verbleef veertig dagen op de Sinaïberg en kreeg toen pas de Tien Geboden. Elia zwierf veertig dagen in diezelfde omgeving en ontmoet dan God. Bij Jezus komen deze verhalen samen als hij zelf ook veertig dagen zich terugtrekt in een woestijn. Daar worstelt hij enorm met zijn roeping, maar uiteindelijk staat hem alles helder voor de geest en begint hij zijn publieke optreden.

Middeleeuwse voorstelling van Noach met een duif

Telkens dus een periode van veertig dagen waarin een persoon in de Bijbel intens zoekt, maar een nieuw leven met God vindt. In de Veertigdagentijd zoeken de christenen God en hopen hem uiteindelijk te vinden.

Vasten is een ‘geestelijke oefening’ om je aandacht op God te richten, net zoals bidden, Bijbellezen en mediteren. In de Bijbel staan heel wat teksten over vasten (lees bijvoorbeeld Matteüs 6 en Matteüs 9). Voor de gelovigen uit zowel het Oude als het Nieuwe Testament is het geen extraatje, maar een vanzelfsprekendheid. Op basis van de Bijbel zijn er dan ook weinig redenen te noemen om niet te vasten. Conclusie: vasten hoort bij het christelijk leven! Misschien is het nu wel meer nodig (of behulpzaam) dan ooit. Vele christenen verlangen naar meer van God en groei in hun geloof. Als je dan zo graag meer van God wilt beleven, gebruik dan in elk geval de middelen die de Bijbel je wijst. Tijd om je eten even te laten staan om je honger naar God aan te wakkeren.
Sylvia Oosterhuis

De natuur

In de laatste week van februari werd door het Europees Parlement het sterk afgezwakte voorstel van de Green Deal van Frans Timmermans aangenomen. Het verbod om chemische pesticiden te gebruiken in gevoelige gebieden zoals de natuur werd niet overgenomen. De lidstaten mogen nu zelf bepalen in hoeverre ze die willen verbieden. Het is nu onzeker wat er uiteindelijk overblijft van de verduurzamingsplannen van de Europese Commissie.

De mens als veroorzaker van natuurrampen blijft dus een actueel thema en de Dollard is daarvan een sprekend voorbeeld. Het veen achter de Eems werd vanaf de 9e eeuw ontgonnen tot een welvarend landbouwgebied. Niemand had voorzien dat het maaveld hierdoor zou dalen. Het hoge land werd een badkuip, slechts beschermd door een smalle oeverwal met dijken. Een ramp kon niet uitblijven en die vond dan ook plaats rond 1412. Na meer doorbraken was na 1509 het land met 33 dorpen in zee verdwenen!

De zee zette wel voortdurend klei af, zodat het land deels door inpolderingen kon worden teruggewonnen. Deze geschiedenis is een sprekend voorbeeld van de mens als veroorzaker van natuurrampen.

Sylvia Oosterhuis

Een wolf in schaapskleren – Herkomst en betekenis

Een huichelaar wordt soms ook wel eens een “wolf in schaapskleren” genoemd. De persoon in kwestie doet bijvoorbeeld alsof hij het beste met anderen voor heeft, maar beraamt ondertussen snode plannen. Of hij doet zich voor als een zachtvaardig persoon, maar is in werkelijkheid hard en meedogenloos. Waar komt deze uitdrukking vandaan?

De herkomst van deze uitdrukking vinden we in de bijbel. In het evangelie van Matteüs (7:15) staat namelijk het volgende:

“Pas op voor valse profeten, die in schaapskleren op jullie af komen maar eigenlijk roofzuchtige wolven zijn.” (NBG)

De uitspraak komt van Jezus en is gericht aan zijn discipelen. In het evangelie van Lucas (10:3) is een vergelijkbare tekst te vinden:

“Ga op weg, en bedenk wel: ik zend jullie als lammeren onder de wolven.” (NBG)

Vrede

De wolf komt in meer uitdrukkingen voor. Ook uit de bijbel afkomstig is “de wolf zal met het lam verkeren”. De profeet Jesaja (11:6-9) wil hiermee aangeven dat er ooit een tijd van vrede komt, waarin zelfs dieren die in het normale leven elkaars vijanden zijn, vreedzaam naast elkaar zullen leven:

*“Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam,
een panter vlijt zich bij een bokje neer;
kalf en leeuw zullen samen weiden
en een kleine jongen zal ze hoeden.
Een koe en een beer grazen samen,
hun jongen liggen bijeen;
een leeuw en een rund eten beide stro.
Bij het hol van een adder speelt een zuigeling,
een kind graait met zijn hand naar het nest van een
slang.” (NBG)*

Bron: <https://historiek.net/wolf-in-schaapskleren-herkomst-betekenis/>

KLEINE GENERAAL' NAPOLEON WAS NIET KLEIN

Volgens de historische overlevering was de Franse generaal en dictator Napoleon Bonaparte een man van klein statuur. Sommige psychologen beschouwen hem zelfs als het schoolvoorbeeld van het 'Kleine man syndroom', waarbij kleinere mensen hun gebrek aan lengte proberen te compenseren door zeer agressief gedrag. In werkelijkheid was Napoleon echter van gemiddelde lengte en berust zijn hedendaagse imago als klein persoon waarschijnlijk grotendeels op Britse propaganda.

In verscheidene historische documenten uit de 18e en 19e eeuw staat vermeld dat Napoleon '5 voet en 2 inch' groot was. Naar Britse meeteenheden zou dit neerkomen op een lengte van 157,5 centimeter, en was Napoleon dus inderdaad een stuk kleiner dan de gemiddelde Fransman. De Britten maakten graag gebruik van dit gegeven om Napoleon te ondermijnen door hem af te beelden als een klein agressief mannetje.

Rekenfout

In werkelijkheid berustte het beeld van een kleine Napoleon echter op een rekenfout. De meeteenheid die gebruikt werd in de verscheidene historische documenten was de Franse inch, en die is aanzienlijk groter dan de Britse. Omgerekend zou de Franse '5 voet en 2 inch' in Britse eenheden neerkomen op '5 voet en 7 inch', ofwel ruim 1 meter 70. Hiermee is Napoleon qua lengte nog steeds geen gigant te noemen, maar was hij wel groter dan de gemiddelde Fransman. Waarschijnlijk waren enkele Britten ook wel op de hoogte van deze rekenfout, maar kozen zij er toch voor het beeld van de kleine Napoleon te handhaven voor propaganda doeleinden.

Le Petit Caporal

Toch kan de schuld voor het verkeerde beeld niet volledig bij de Britten gelegd worden, want Napoleon zelf droeg hier ook aan bij. Zo liet de Franse dictator zich vaak omringen door een door hem persoonlijk geselecteerde lijfwacht van grote soldaten, waardoor hij alsnog relatief klein leek. Verder droeg ook het koosnaampje wat zijn manschappen voor hem hadden, 'Le Petit Caporal' ('De Kleine Korporaal) bij aan zijn imago.

Tot slot had Napoleon volgens de geruchten zijn vrouw Josephine verboden om hoge hakken te dragen, zodat zij niet boven hem uit zou torenen. In werkelijkheid was dit echter meer het gevolg van de bovengemiddelde lengte van Josephine – met haar 1 meter 65 was ze ruim 5 centimeter groter dan de gemiddelde Fransman – dan van het kleine postuur van Napoleon.

Napoleon complex

Door al deze factoren is de grote Napoleon uiteindelijk toch de geschiedenis in gegaan als een klein mannetje. In de psychologie staat het zogeheten 'Short Man Syndrome', waarbij kleine mannen zich agressiever gedragen om te compenseren voor hun lengte, ook wel bekend als het 'Napoleon Complex'.

Volgens deze theorie kwamen ook Napoleon's drang naar macht, oorlog en verovering voort uit het gevoel dat hij qua lengte iets tekort kwam. Nu echter duidelijk is dat Napoleon helemaal niet klein was, moeten de psychologen op zoek naar een andere verklaring voor zijn veroveringsdrang.
Bron: <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/>

16 januari 2024

Zet de vergrijzing op de politieke agenda!

Gisteren is de Staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050 met haar rapport naar buiten gekomen. Vergrijzing is hierin naast migratie een belangrijk thema. “De vergrijzing van de bevolking piekt in de komende 10 tot 15 jaar en resulteert in een blijvend ‘oudere’ samenleving naar 2050”, aldus de commissie.

De Seniorencoalitie (bestaande uit de landelijke seniorenorganisaties ANBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden, SOMNL en NOOM), vraagt dringend aandacht om het onderwerp vergrijzing stevig te agenderen. Vandaar dat er vandaag een brief inclusief manifest naar informateur Ronald Plasterk verzonden is om te bepleiten dat de vergrijzing met spoed op de agenda van het nieuwe kabinet komt.

“Helaas hebben we moeten constateren dat het vraagstuk van de vergrijzing en de ouder wordende samenleving (te) weinig prioriteit heeft gekregen in verkiezingsprogramma's. We doen hierbij een oproep om de vergrijzing en de consequenties hiervan, *wel* hoog op de agenda te plaatsen” beklemtoont Anneke Sipkens, directeur-bestuurder ANBO-PCOB.

De Seniorencoalitie wil een stevige visie en samenhangend overheidsbeleid de komende jaren op allerlei terreinen. De vergrijzing brengt behoorlijke uitdagingen met zich mee. De groep werkenden wordt kleiner en de groep niet-werkenden groter, met als gevolg oplopende personeelstekorten. Dit is nu al zichtbaar in de gezondheidszorg waar steeds meer mensen problemen hebben om de juiste zorg te krijgen. “We moeten naar een integrale aanpak waarbij over schotten en ministeries heen gekeken wordt naar waar senioren en de samenleving behoefte aan hebben.”, aldus John Kerstens voorzitter Koepel Gepensioneerden.

Ook op de woningmarkt zijn de consequenties van het negeren van de demografische trends zichtbaar. Het stagneren van de doorstroom door het gebrek aan passende en betaalbare woonalternatieven voor ouderen leidt tot grote tekorten voor andere doelgroepen. Maar ook buurten en

wijken als ook de bijbehorende infrastructuur en voorzieningen zijn niet ingesteld op de groeiende groep ouderen en hun behoefte aan activiteiten en contacten dicht bij huis. “Dit heeft tot gevolg dat we te maken krijgen met een toenemend sociaal isolement en een groter beroep op zorg. Zeker daar waar het toch al kwetsbare groepen betreft”, waarschuwt Lucía Lameiro García, directeur-bestuurder SOMNL.

We hebben er alle belang bij om te zorgen dat ook de ouder wordende bevolking kan blijven bijdragen aan de samenleving. Nederlanders worden gezonder ouder. Jonge gepensioneerden hebben een beter inkomen dan hun voorgangers. De armoede onder ouderen is naar verhouding laag en ouderen zetten massaal de schouders onder het vrijwilligerswerk en de mantelzorg. Zonder actieve ouderen zou Nederland vastlopen. Maar zonder goed afgestemd interdepartementaal ouderenbeleid met specifieke aandacht voor ouderen in kwetsbare posities wordt de kloof tussen ouderen onderling en de rest van de samenleving juist groter en daarmee wordt de bijdrage die alle ouderen kunnen leveren aan de samenleving beperkt in plaats van gestimuleerd.

Maak van de vergrijzing een kans door de juiste maatregelen te nemen. Nederland moet zich verder beter voorbereiden op de ‘dubbele vergrijzing’.

Voor meer informatie over de Seniorencolitie kunt u contact opnemen met Eline Maarse, woordvoerder de Seniorencolitie op e.maarse@anbo.nl of op 06-18803650

DE UNIEKE DATUM 30 FEBRUARI 1712

In onze Gregoriaanse kalender hebben we elke vier jaar een schrikkeljaar. In die jaren telt de maand februari 29 dagen in plaats van 28 dagen. In Zweden was er echter een moment in de geschiedenis dat de maand februari 30 dagen kende.

Tien dagen overgeslagen

Voor 1600 werd er in Europa vooral gebruik gemaakt van de Juliaanse kalender. Deze kalender zag er bijna hetzelfde uit als de kalender die nu gebruikt wordt. Er was echter één verschil: het jaar op de juliaanse kalender was korter dan de tijd die de aarde erover doet om rond de zon te gaan. Een jaar op de juliaanse kalender was ongeveer 11 minuten te kort. Omdat de juliaanse kalender al eeuwen in gebruik was, liep men in die tijd flink voor op de natuur, tien dagen om precies te zijn. Om alles weer gelijk te trekken, moesten er ergens tien dagen worden overgeslagen.

In de twee eeuwen die volgden stapte land na land over op de hervormde Gregoriaanse Kalender, wat in de meeste gevallen betekende dat er in één klap tien (of later elf) dagen werden overgeslagen. Omdat het een katholiek idee was, duurde het vooral in de protestantse landen lang voordat men deze nieuwe jaartelling wilde invoeren.

De Zweedse kalender

In 1700 besloot de Zweedse koning Karel XII om de kalender gelijk te stellen aan Gregoriaanse kalender. Omdat hij de verandering niet in één keer wilde doorvoeren bedacht hij een ingenieus plan. Er zouden de komende veertig jaar geen schrikkeldagen meer voorkomen in Zweden, zodat de Zweedse kalender aan het einde van die periode gelijk liep met de Gregoriaanse kalender.

Dit plan klonk misschien heel slim, maar het was vooral erg verwarrend. Want naast de Juliaanse Kalender en de Gregoriaanse kalender, had men in Europa nu ook te maken met een Zweedse kalender waarvan de data zich ergens tussen die van de gregoriaanse en de juliaanse kalender bevonden. Slecht idee of niet, het plan trad in werking in februari of maart 1700, afhankelijk van welke kalender er aangehouden wordt.

Later dat jaar begon de Grote Noordse Oorlog tussen Zweden en de Noordelijke Alliantie van Rusland en Denemarken-Noorwegen. Deze grootschalige oorlog zorgde ervoor dat de kalenderkwestie op de achtergrond verdween. Men vergat twee maal de schrikkel dag in februari over te slaan, waardoor de Zweedse kalender in 1709 nog steeds maar 1 dag verschilde van de Juliaanse kalender.

Dertig februari 1712

In 1712 zag Karel XII in dat zijn plan niet soepel verliep en hij besloot in te grijpen. De oorlog was niet het moment om zo'n belangrijke administratieve verandering door te voeren en voor de bondgenoten was het niet handig om elke vier jaar met een andere kalender te maken te krijgen. Karel XII besloot zijn plan terug te draaien en de Juliaanse kalender weer te herstellen in Zweden. De schrikkel dag die was weggefallen moest daarom worden ingehaald. Dit loste men op door een extra schrikkel dag toe te voegen. Zo ontstond de bijzondere datum 30 februari 1712.

Het zou nog tot 1753 duren voordat de Zweden definitief de overstap maakten naar de Gregoriaanse kalender. Ditmaal ging dat een heel stuk makkelijker: de laatste elf dagen van februari werden overgeslagen.

Bron: <https://isgeschiedenis.nl/>

Computer Vragende Wijs (222) (mrt. 2024)

Het beste is de opgegeven code **tevooren** in uw tekstverwerker te typen om van daaruit de video te starten.

De code z  r nauwkeurig overnemen!!!

Daarna starten van de muziekvideo: *(Ctrl-toets is niet altijd nodig!)*

Druk de **Ctrl-toets** in, en houdt deze vast; ga met het muispijltje **op** de code staan, (pijltje wordt **handje**) en druk de linker toets van de muis in.

Laat de Ctrl-toets los. Klik op ► voor het afspelen van de (reclame) video's.

*(Na een aantal seconden verplichte reclame, klikt u op: **Advertenties overslaan!**)*

Het muziekstuk, met de code, ziet u hieronder; *veel muziekplezier gewenst!*

Van Passie naar Pasen - Compilatie |

<https://www.youtube.com/watch?v=nRfCcUDLo1Y>

Code intypen in bovenste schone internetbalk achter **vergrootglas** = zoekterm en Enter geven.

Bijna een uur luisteren en kijken!

Geniet van deze extra lange special met veel bekende geestelijke liederen. >>> Cookies: **Alles afwijzen**

Alleen **op** het beeld klikken voor beginnen, en rechts onder op de 4 driehoekjes klikken voor groter beeld! Kleiner beeld ook weer op hetzelfde icoontje klikken en voor het regelen van het geluid enz.

Liederen in deze special:

0:30 Samen in de naam van Jezus 3:24 Komt nu met zang

5:13 Heer, ik hoor van rijke zegen

8:46 Lichtstad met uw paarden poorten

10:33 Volle verzeek'ring 13:28 Glorie aan God

16:07 Roept uit aan alle stranden 18:04 God van trouw

22:38 Tienduizend redenen

26:35 Heer uw licht en uw liefde schijnen

30:08 Zie ons wachten aan de stromen 32:17 Kom tot uw Heiland

33:44 De Heer is mijn Herder 35:55 Groot is uw trouw

39:23 Ga met God en Hij zal met je zijn 51:54 U zij de glorie

Graag tot een volgende keer!

Arend Schoenmaker

Waar haal ik in hemelsnaam de inspiratie vandaan?

Wat is inspiratie? De documentatie die we erop naslaan, geeft vele antwoorden. Zo treffen we als synonieme begrippen onder andere ‘bevlogenheid’, ‘ingeving’, ‘inval’ aan. Ook wordt een wat vage uitleg gegeven door een vervangend woord te noemen, zoals ‘gloed’, ‘inzicht’. ‘toewijding’. Maar wat moet je met deze termen?

Kan de etymologie ons verder helpen? Het woord inspiratie is afgeleid van het Latijnse woord *inspirare*, dat letterlijk ‘inademen’ of ‘inblazen’ betekent. Als nadere uitleg wordt gewezen op ‘de inwerking van Gods Geest op het menselijk gemoed’. Maar lang niet iedereen zal een voorstelling kunnen maken bij het begrip Gods Geest. En waar slaat de toevoeging ‘menselijk gemoed’ op? Wordt hier de menselijke gemoedstoestand bedoeld? Ik zou willen pleiten voor de uitleg die in de Middeleeuwen gegeven werd, namelijk dat Gods Geest tot in de menselijke geest doordringt. In het Middelnederlands gebruikt men hiervoor een interessant equivalent: *ingheestinge* (‘ingeesting’). Dat begrip vraagt om uitleg.

Met Gods Geest wordt, uitgaande van de doctrine van de Goddelijke Drie-eenheid, de Heilige Geest bedoeld. De Drie-eenheid bestaat immers uit God de Vader, uit God de Zoon en God de Heilige Geest. Aan de drie Goddelijke entiteiten werden specifieke eigenschappen toegekend, zo stond de Vader voor de Kracht, de Zoon voor de Wijsheid, de Heilige Geest voor de Geest (de Goedheid). Het was de Heilige Geest die door de kunstenaar aan het begin van zijn artistieke werkzaamheden in een vurig gebed als *inspirator* werd aangeropen.

Slechts degene, die toegerust was met het genadegeschenk van de verlichte geest, kan volgens de theologische opvatting in staat worden gedacht, de diepere betekenis van de te beschrijven gebeurtenissen of van de te bewerken vertelstof te doorvorsen, en de geestelijke strekking, die in de materie verborgen ligt, te ontdekken. Elk begrip heeft volgens dit principe een dubbele bodem, namelijk een letterlijke en een figuurlijke betekenis. Alleen met behulp van Gods Geest zal de kunstenaar de verborgen geestelijk betekenis kunnen achterhalen. Zo dacht men vroeger...

De inspiratie-duif

Een belangrijke persoonlijkheid in de vroege Middeleeuwen was de geleerde kerkvader Gregorius de Grote. Hij leefde in Rome van 540 tot 604. In 590 werd hij tot paus gekozen. Hij wordt gezien als de grondlegger van de Gregoriaanse muziek. Vanaf de negende eeuw wordt hij vaak afgebeeld met een duif op zijn schouder. Waarom?

De duif was het symbool van de Heilige Geest. En zie daar. Het is de Heilige Geest, die in de gestalte van de duif, Gregorius de naar hem genoemde ‘Gregoriaanse’ gezangen inblaast! Het volgende zou hebben plaatsgevonden (vertaling uit het Latijn):

*Waarlijk, toen de heilige Gregorius
in zijn gebed de Heer had gesmeekt, hem de betreffende melodie
voor de teksten in te fluisteren
vliegt de Heilige Geest naar de aarde in de gestalte van een duif
en verlicht Gregorius' hart
en tenslotte begint de heilige te zingen:
Naar U verhef ik mij...*

Een vroege illustratie uit omstreeks het jaar duizend brengt het tafereel in beeld. De duif (de Heilige Geest dus) is neergestreken op de schouder van Gregorius, hij houdt zijn snavel vlak bij diens rechter oor. Niets van het ingefluisterde mag verloren gaan. Een aureool siert het hoofd van de heilige. In vol ornaat heeft paus Gregorius in de sierzetel plaatsgenomen. Hij heft zegenend de linkerhand in de richting van een tweede persoon, zijn schrijver, die de gedicteerde melodieën optekent op een lei. Opvallend is het gordijn dat aanvankelijk de ruimte afsloot, maar nu rond een pilaar is samengeknoopt. Gregorius staat nu in vrije verbinding met het Goddelijke.

De inspiratie-duif (2)

De scène wordt rond 1000 gevarieerd weergegeven. De inspiratie-duif heeft weer op de schouder van Gregorius plaatsgenomen. De paus zit in een fraaie zetel, de linkerhand rust op een boek dat op de lessenaar ligt. Zelf schrijft de geleerde paus niets op, maar hij dicteert de tekst die hem door de duif wordt ingefluisterde aan zijn nieuwsgierige schrijver. Deze heeft met zijn pen een gaatje in de wand geprikt in de hoop iets van het wonderlijke gebeuren rond Gregorius, achter het gordijn, te kunnen ontwaren.

De profane ruimte, waarin de schrijver zich ophoudt, is streng gescheiden van de heilige ruimte waar de Heilige Geest (de duif) verblijft en

het wonder van de ‘ingeesting’ plaatsvindt. Een gordijn, dat aanvankelijk de ruimte tussen het profane en sacrale deel afsloot, is ook hier samengeknoopt. De heilige transmissie kent geen belemmering.

De vraag waar de inspiratie vandaan komt, is in de Middeleeuwen niet moeilijk te beantwoorden. De Heilige Geest in de gestalte van de Duif, verlicht de menselijke geest die nu in staat is, tot de diepere betekenis van de ‘dingen’ door te dringen.

De eekhoorn van Veldeke

De illustrator van de beroemde Codex Manesse, die rond 1300 in het Zuidduitse taalgebied werkzaam was, beeldt de Maaslander Hendrik van Veldeke uit in de klassieke pose van de denkende dichter. Veldeke was eind twaalfde eeuw actief.

De met een bloemenkrans gekroonde Veldeke zit, gehuld in een lang vallende purperkleurige monnikspij, op een groene, met bloemen bezaaide heuvel. De achtergrond is rijkelijk opgesierd met bloemen, vogels en andere dieren. Veldeke zit in de karakteristieke houding van de denker: de linker knie opgetrokken, waarop de elleboog van de linkerarm rust. De linkerhand ondersteunt het hoofd van de poëet. De wijsvinger van de rechterhand wijst op een spreukband die het oeuvre van de dichter symboliseert. Boven het hoofd van de dichter zijn diens standsattributen uitgebeeld. Links zijn schild, in rood-gouden kleuren, rechts zijn helm, in dezelfde kleuren, extra versierd door pauwenveren. Een eekhoortje trekt onze bijzondere aandacht. Het beestje zit op de plaats waar in de oude inspiratie-traditie van Gregorius de Grote de duif was neergestreken.

Welke betekenis komt het eekhoortje toe dat op deze centrale plaats, namelijk op de rechterschouder van de Maaslander staat afgebeeld? Men zou hier aan een toevallige toevoeging kunnen denken, een detail zonder veel betekenis. Dat zou kunnen. Maar terecht wees men op het feit dat de eekhoorn op een bijzondere plaats had plaatsgenomen.

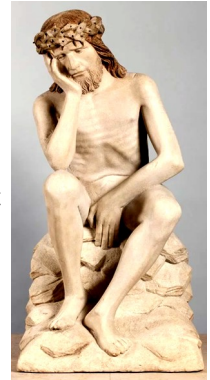
Ook de eekhoorn heeft volgens onderzoek (van bijvoorbeeld E.P. Evans) goddelijke betekenis. Hij zegt over de middeleeuwse kerkinterieurs in Engeland:

There are also carvings of squirrels, symbols of the constant strivings of the Holy Spirit.'

Onze voorzichtige conclusie: de illustrator uit het Manesse-handschrift varieert (en vervaagt) de oude inspiratie-leer. De Heilige Geest, in de gestalte van de duif, heeft plaatsgemaakt voor de eekhoorn, die wel vaker met de Heilige Geest in verband wordt gebracht. Van groot belang is verder de lichaamshouding van de dichter, de rechterhand ondersteunt het hoofd, de linkerhand rust op zijn knie. Het ene been is over het andere geslagen. Deze houding is typisch voor de in trance peinzende denker, de geïnspireerde kunstenaar.

Christus op de koude steen

De naakte Christus zit ontluisterd op een hoop stenen. Hij is de lijdensweg gegaan, en wacht op zijn doodvonnis. De linkerhand steunt het hoofd, de andere hand rust op zijn knie. Het is de karakteristieke houding van de denker. De Heilige Geest in de gestalte van de duif is niet aanwezig, de typische lichaamshouding heeft de verwijzing naar de 'ingeesting' overgenomen.

De Denker van Auguste Rodin

De Denker is een bronzen beeld, gemaakt door de Franse beeldhouwer Auguste Rodin. Het stelt een man voor, in gedachten verzonken. Hij peinst over het werk dat hem voor de geest staat. Rodin maakte dit befaamde kunstwerk in 1881. De krachtige figuur zit naakt op een rotspartij, eenzaam, in zichzelf verzonken. De rechterhand ondersteunt de kin, de linkerhand rust op de knie.

De Denker, een van de bekendste werken van Rodin, werd voor het eerst in 1906 aan het publiek getoond. Ook bij Rodin is de inspiratie-duif verdwenen, de lichaamshouding drukt iets uit van de creatieve geest die in hem werkzaam is.

Bron: <https://historiek.net/waar-haal-ik-in-hemelsnaam-de-inspiratie-vandaan/>

Waar woont u ? Een plaatsnaam die met een cijfer begint? Je zal er maar wonen.

Simpele vraag, maar wist u dat er tal van plaatsnamen zijn. Ik noem u er graag een aantal van.

Naam	Waar
DEN NUL	tussen Olst en Wijhe in Overijssel
EEN	Bij Norg. Ooit woonde de daar een kapper die een haargroeimiddel had uitgevonden. Het geld stroomde binnen echter de kapper verdween met de Noorderzon.
TWEE	Er zijn een aantal namen die dan met TWEEDE beginnen bv. Tweede Exloërmond en Valthermond
TWEELO	een buurtschap bij Meppel
DRIEBORG	ligt in Groningen
VIERVERLATEN	ligt hier bij Hoogkerk
ZESTIENHOVEN	naam van en vliegveld bij Rotterdam
ACHTMAAL	een leuke naam dit ligt bij Zundert bij de Belgische grens
ZEVENHUIZEN	in Groningen bij Leek
NEGENHUIZEN	ligt onder Delft
TIENGEBODEN	een buurtschap in de Nederlandse gemeente Berg en Dal, ge-
NUMERO DERTIEN	een gehucht ten westen van Oude Pekela
ACHTTIEN	komt twee keer voor, een gehucht bij Nieuwkoop en bij Maartensdijk

Voor een uitgebreider aantal namen kijkt u eens op:

<https://www.plaatsengids.nl/kennisbank/getallen-plaatsnamen-en-andere-topografische-namen>

Ingezonden door K.J. de Poel

17 FEBRUARI JARIG: RUDOLF AGRICOLA

"Ik kom van de rand van de wereld, van de rand van de oceaan". De Nederlandse humanist Rudolf Agricola groeide op in het kleine dorpje Baflo in Groningen, maar groeide desalniettemin uit tot één van de meest vooraanstaande Europese geleerden van de 14e eeuw. Zelfs Desiderius Erasmus zou later vol bewondering over zijn prestaties spreken. Rudolf Agricola werd geboren op 17 februari 1444.

Rudolf Agricola werd geboren onder de naam Roelof Huusman op 17 februari 1444 in het Groningse Baflo. Gedurende zijn jeugd studeerde hij aan de universiteiten van Erfurt en Leuven, waar hij opviel vanwege zijn uitstekende beheersing van het Latijn. Tevens bleek hij over een groot muzikaal talent te beschikken en speelde hij graag op de orgel. Agricola richtte zich tijdens zijn studie het liefst op de werken van de klassieke auteurs, met name die van Cicero en Marcus Quintilius. Tussen 1468 en 1475 vervolgde hij zijn opleiding in Italië, waar hij in contact kwam met de voorname humanisten Theodor Gaza en Battista Guarino.

In 1479 keerde Agricola terug naar Groningen en werd daar secretaris van de stad. Datzelfde jaar verscheen ook zijn belangrijkste werk, 'De inventione dialectica', over het correct deduceren van argumenten en het belang van structuur in het wetenschappelijke vertoog. Later richtte hij zich op de vertaling van oude Griekse teksten in het Latijn en stond hij aan het hoofd van een groep Nederlandse humanisten, met wie hij een uitgebreide correspondentie onderhield.

Tot slot werkte Agricola ook nog als leermeester en werd hij regelmatig door vorsten en geleerden gevraagd om lezingen te komen geven. Rond 1482 woonde ook Desiderius Erasmus (1466-1536) een lezing van Agricola bij, een gebeurtenis die hij later zou omschrijven als één van de hoogtepunten uit zijn leven. Vanwege zijn werkzaamheden stond Agricola in zijn tijd bekend als de 'Frisii soli spes decusque', ofwel de 'hoop en sieraad van de Friese bodem'. Rudolf Agricola overleed 27 oktober 1485 op 42 jarige leeftijd in het Duitse Heidelberg.

Bron: <https://isgiedenis.nl/>

Wijzigingsformulier

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Lidnummer:

Bij verhuizing

Nieuw adres:

Postcode:

Woonplaats:

(bij verhuizing naar een andere woonplaats wordt u automatisch overgeschreven naar die afdeling)

Opzeggen lidmaatschap

Reden van opzegging:

.....

Opzeggen i.v.m. overlijden is per direct.

Datum overlijden:

De opzegging dient **vóór 1 december 2024** bij de ledenadministratie binnen te zijn.

Sturen naar:

PCOB, Berkenlaan 162, 9741 JT Groningen

E-mailen kan ook: [groningen@pcob50plus.nl](mailto: groningen@pcob50plus.nl)

Belastingservice en Rijbewijskeuring

- belastingservice invullen
- aanvragen en bezwaarschriften.,
- Kwijtschelding, aanvragen en wijzigen Toeslagen

Kosten hiervan max. € 15,00.

Begin 2024 – vooraf de invulperiode – wordt u gebeld door uw vaste invuller.

**Het kantoor aan de Siersteenlaan is vanaf
01 januari.2024 GESLOTEN.**

Aanvraag rijbewijskeuring.:

A.F.Jager, bedrijfsarts
Westerse Drift 95, 9752 LD Haren
Telefoonnummer: 050-5343867

Rijbewijskeuring 75⁺

GOEDKOPE RIJBEWIJSKEURING SENIOREN.

Senioren, chauffeurs met rijbewijs C/D/E en overige automobilisten die voor verlenging van hun rijbewijs moeten worden gekeurd, kunnen hiervoor terecht bij de RijbewijskeuringsArts.

Voor informatie en een afspraak belt u naar het landelijke afsprakenbureau: 036-7200911. Zelf een datum reserveren kan via de website:

www.rijbewijskeuringsarts.nl

Tarieven (incl. BTW): 75+ B/E € 45,00 voor u als PCOB lid.

Voordat u naar de keuring gaat dient er eerst een Gezondheidsverklaring gekocht te worden. Deze is verkrijgbaar bij de gemeente of via internet op mijnabr.nl (inloggen met uw DigiD).

U beantwoordt de vragen en stuurt de Gezondheidsverklaring (al of niet digitaal) naar het CBR. Het kan een aantal weken duren voordat u de papieren die de arts moet invullen thuisgestuurd krijgt van het CBR (per post of via de mail).

De verwerking en beoordeling door het CBR kan enkele maanden in beslag nemen. Geadviseerd wordt om ruim van tevoren een afspraak te maken voor de keuring.

Adressen WIJ-teams (steun- en informatiepunt voor wonen, zorg en welzijn)

WIJ Beijum

(Beijum, Noorderhoogebrug en De Hunze / Van Starkenborgh en Witte Lam)

Melsemaheerd 2 9736 EN Groningen

T: 050 549 71 31 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijbeijum@wij.groningen.nl

Open: Maandag 10:00 –13:00 uur

Dinsdag 13:30 - 16:30 uur

Woensdag 09:00 - 12:00 uur

Donderdag 13:30 - 16:30 uur

Vrijdag 10:00 - 12:00 uur financieel spreekuur

WIJ Corpus den Hoorn

(Corpus den Hoorn, Hoornsewijken en Piccardthof.)

Paterswoldseweg 267 9728 AC Groningen

De ingang om de hoek aan de Laan van de Vrijheid bij Mennos Kookerij

T: 050 367 9120 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijcorpusdenhoorn@wij.groningen.nl

Open: Maandag /Woensdag/Vrijdag 09:00 - 13:00 uur

Dinsdag/Donderdag 09:00 - 17:00 uur

WIJ Hoogkerk

(Hoogkerk, Leegkerk, Gravenburg en De Buitenhof.)

De Verbetering 3 9744 DZ Groningen

T: 050 367 45 66

E: wijhoogkerk@wij.groningen.nl

Open: ma t/m vrij 09:00 – 17:00 uur

WIJ Rivierenbuurt

(Rivierenbuurt, Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Herewegbuurt, Oosterpoortbuurt en de Meeuwen)

Paterswoldseweg 267 9728 AC Groningen

De ingang om de hoek aan de Laan van de Vrijheid bij Mennos Kookerij

T: 050 367 9120 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijrivierenbuurt@wij.groningen.nl

Open: Maandag /Woensdag/Vrijdag 09:00 - 13:00 uur

Dinsdag/Donderdag 09:00 - 17:00 uur

WIJ Lewenborg

(Lewenborg, Drielanden, Noorddijk, Oosterhoogebrug, Harkstede, Klein Harkstede, Lageland, Meerstad, Ulgersmaborg, Ruischerbrug, Ruischerwaard, Euvelgunne, Roodehaan, Middelbert en Engelbert.)

Kajuit 4 9733 CA Groningen

T: 050 367 4002 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijlewenborg@wij.groningen.nl

Open: maandag en dinsdag 10:00—13:00 uur

WIJ Oosterparkwijk

(Oosterparkwijk en de Woonschepenhaven)

Heesterpoort 1 9713 KX Groningen

T 050 367 89 60 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E wijooosterparkwijk@wij.groningen.nl

Open: maandag t/m vrijdag 09:00-13:00 uur

Wij Schilderswijk/Centrum.

Contactgegevens

(Schildersbuurt, Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Kostverloren, Hortusbuurt, A-Kwartier, Ebbingekwartier, Binnenstad en Binnenstad-Oost.)

Heesterpoort 1 9713 KX Groningen

T 050 367 72 02 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijchilderswijkcentrum@wij.groningen.nl

Open: maandag t/m vrijdag 09:00-13:00 uur

WIJ Selwerd

(Paddepoel, Tuinwijk en Selwerd)

Vensterschool, Eikenlaan 288-6 (begane grond) 9741 EW Groningen

T: 050 367 42 20 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur

E: wijselwerd@wij.groningen.nl

Open: maandagmorgen 09:00 - 13:00 uur

donderdagmiddag 13:00 - 17:00 uur

WIJ Vinkhuizen

(Vinkhuizen, De Held, Reitdiepwijk en Dorkwerd.)

Boraxstraat 2 (achterzijde MFC 't Vinkhuys) 9743 VP Groningen

T: 050 367 6303 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur.

E: wijvinkhuizen@wij.groningen.nl

Open: maandag t/m vrijdag 09:00-17:00 uur

WIJ Korrewegwijk

(De Korrewegwijk, Tuindorp de Hoogte, Professorenbuurt, Cortingborg, Selwerderwijken, Indische buurten en De Hoogte)

Floresplein 19 9715 HH Groningen

T 050 367 40 06

E wijkorrewegwijk@wij.groningen.nl

Open: maandag t/m vrijdag 09:00-13:00 uur

Vrijdagmorgen 09:30 - 11:30 uur financieel spreekuur op af
spraak

WIJ De Wijert

(Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie / Europapark en De Wijert.)

Paterswoldseweg 267 9728 AC Groningen

De ingang om de hoek aan de Laan van de Vrijheid bij Mennos Kookerij

T: 050 367 91 20 maandag t/m vrijdag van 9 tot 17 uur

E: wijdewijert@wij.groningen.nl

Open: Maandag /Woensdag/Vrijdag 09:00 - 13:00 uur

Dinsdag/Donderdag 09:00 - 17:00 uur

Bestuur afdeling Groningen van de Protestants Christelijke Ouderen Bond

Voorzitter: Mw. S.D. Oosterhuis

Emmastraat 34
9722 EZ Groningen
☎ 3643620

1e Secretaris: Dhr. A.F. Horenberg

Berkenlaan 162
9741 JT Groningen
☎ 571 78 00
Groningen@pcob50plus.nl

2e Secretaris: Mw. A. Bos-Pietersen

Bentismaheerd 156
9736 EJ Groningen
☎ 364 32 10

Penningm. Dhr. P. Nauta

Magnesiumlaan 20
9743 TC Groningen
☎ 573 05 82

Leden: Dhr. A. Schoenmaker

Kremersheerd 204
9737 PH Groningen
☎ 541 78 17

Dhr. C.A. Verdam

Multatulistraat 3
9721 NE Groningen
☎ 527 14 93

Contributie:

Voor alleenstaanden: € 37,50 per jaar

Voor echtparen: € 65,00 per jaar

Girorekening:

NL14 INGB 000531 0421

t.n.v. PCOB afd. Groningen